

»Народ« излази свакога да-на по подне.

Штампарија се налази у улици Коломбо број 6.

Власник
КРСТА Љ. МИЛЕТИЋ

НАРОД

Рукописи се не враћају.

Огласи и белешке наплаћу-ју се по погодби.

Редакција је у улици Колом-бо број 6.

ЗРИНСКИ И ФРАНКОПАН

Вируј Немцу, да знаш бане,
као сунцу зимску.
Петар Зрински.

Две главе падоше на данашњи дан, две главе, — жртве своје љубави за отаџбину, свршише животи двојице хероја у историји хрватског народа.

Хабсбурговац побојао се за свој престо, побојао, да му се измакне раја, коју је држао насиљем и злочином у својим рукама, видео је на југу своје монархије озбиљан и опасан покрет, који је имао само један циљ: слободу народџ.

И на челу тог покрета стала су двојица највећих синова тог народа, бан Петар Зрински и Фран Крсто Франкопан.

Слобода свога народа, то је била девиза великих завереника, слободе оног народа, који је био везан тешким ланцима робовања, оног народа, који је својим животима, својом крвљу бранио и спасавао Хабзбуршку монархију.

И у захвалност подигоше Хабзбурговци губилиште, на коме падоше две главе!

Свршише два живота, а мисли осташе!

Мисао нису могли убити: Мисао, за коју умреше Зрински и Франкопан остала је жива, она је јака, као никад, данас, кад је њено остварење пред прагом.

У Зринскоме и Франкопану ми данас не гледамо само велике мученике хрватског народа,

не, они су данас симбол нашега рада.

Колико жртава је пало од смрти хрватских великана па до данас, колико невинне и племените крви пролише они исти Хабзбурговци, али свој циљ нису постигли...

Данас се отварају гробови, устају жртве, народи, свесни своје снаге, траже обрачун с онима, који су до сада огњем и мачем владали над народима!

Идеја Зринског и Франкопана идеја је данашње борбе нашег троименог народа. Као што је њихова идеја тражила своје жртве, тако и идеја данашњег дана тражи своје. Али споменици су умрли хероји, спокојно умиру јунаци по данашњим губилиштима и тамницама Хабзбурговаца!

Али узалудан је данас отпор, што га даје Беч, јер пробудила се душа народа, пробудила се народна свест, коју не могу ућутати сва насиља, сви целати бечког двора.

Као таласи реке, која се разлила из свог корита и поплавила својом водом брегове, развија се у народу, који је данас још роб, покрет, који мора донети слободу.

И тако постадоше данас Зрински и Франкопан симбол нашег националног покрета, симбол наше борбе и симбол наше победе.

Зато прослава овог

историјског дана има свој велики морални значај. И ако је тужна, она има свог дубоког значаја у томе, што доказује да наш народ није заборавио оне, који се жртвоваше за његову слободу, да није заборавио у патњама и мучкама идеју, за коју падоше његови јунаци!

Прослава овог историјског дана је у данашњим приликама највећа манифестација воље и снаге нашег троименог народа...

Не помогаше ни тамнице, ни целати. Народ је сачувао своје идеале, народ је сачувао своју душу, нападну и мученичку, решену за борбу и достојну за победу.

Данас се не боре против насиља само појединци. Данас воде ту борбу народи, који су у својој историји дали толико доказа, да су достојни тога, што траже, за што се боре. Ову буџицу народног покрета не могу зауставити Хабзбурговци, јер она је узела таквог маха, да су се све масе народа ујединиле под једним барјаком, који носи симбол Зринског и Франкопана.

Можда поробљена наша отаџбина не прославила данашњи дан, јер јој не дају, али ми сао целог народа концентрисана је данас око једне тачке, али наш народ не сања данас више о трагичној прошлости, он отвореним очима гледа у своју будућност, за коју је поднео толике жртве, и који мора да буде велика и славна.

И у надама на ову велику будућност сав

наш троимени народ клања се у спомени Зринског и Франкопана!

ЈАДРАН

Париз. — Фернолу у »Пти Журналу« поздравља у италијанско-југословенском споразуму први акт дипломатије народа. Велики број италијанских парламентарца слаже се у принципу. У стварности, пред Аустријом, која је увек водила политику да их раздваја, оба народа кажу: Ми нећемо да се свађамо због Јадрана.

Ето то чини велику част политичком духу наших пријатеља Италијана — Заључио је Фернолу.

САЈДЛЕР ПАО

Берн. — Из Беча јављају, да је Сајдлер дао оставку. Узрок је, што су странке уставна и умерена поднеле интерпелацију у Господској кући којом је додирнут и цар Карло. Сајдлер је одбио да одговори на интерпелацију. Чланови умерене и уставне партије послали су делегате за обавештење, али Сајдлер је одбио да даје објашњење већ је изјавио да прима сву одговорност на себе, а не дозвољава да се у такве ствари углеће цар Карло. После овакве изјаве све се странке удружиле противу Сајдлера.

ОРЛАНДОВА ИЗЈАВА

Рим. — Интервјуисан од дописника »Журнала де Деба« председник владе Орландо говорио је са великом симпатијом о Чесима и о пријатељским осећајима, које Италијани гаје према Југословенима. Он је изјавио, да, када су се водили преговори за

лондонски уговор, Италија је пред собом имала једну Аустрију као непријатеља, противкоје је било потребно узети највеће гаранције. Сада пред могућношћу стварања једне југословенске државе пријатељице, мењањем ситуације мења се и италијански дух.

ИДЕОЛОГ

Берн. — Први »дипломатски курир« бољшевичке владе, Холдман, који није могао успети да добије визу свог пасоша од француске амбасаде, наставља бољшевичку пропаганду у Швајцарској. Како су му власти забраниле јавне говорне, он је дошао на идеју да се помогне једним чисто буржоаским сред-

ством: отворио је себи кредит од десет милиона рубаља у злату код петроградске банке, да би тиме могао да шири благу реч анархистичку. Од ове суме три милиона су намењени за пропаганду у Швајцарској.

ХОЛАНДИЈА

Амстердам. — Односи холандско-немачки су врло затегнути. Конница Немачка се концентрише на фронту холандском, да примора Холандију на примање немачких захтева.

Хаг. — Председник министарског савета и министар спољних послова већали су са шефовима политичких странака у погледу тешкоћа са Немачком.

ЗАПАДНИ ФРОНТ

Лондон. — Дописник Рајтерове Агенције код француске војске јавља: Колики су немачки ефективи, које још може бацити на нас? Знамо, да Немци имају око 240 дивизија. Морамо затим очекивати, да ће на бојно поље стићи других 70 дивизија. Узимајући у обзир начин како Немци употребљују своје дивизије, може се рачунати, да ће ових 70 дивизија бити исцрпљене за 6 недеља борбе. Кад је започео битку, непријатељ се био припремио, да поднесе врло велике губитке, нарочито у официрима. У овој је битци било наређено официрима, да иду пред својим људима и да их воде, што до сада није било. Тако сразмера официра, међу заробљеницима, расте.

Морал немачких тру-

па много трпи због три важна узрока а ти су: губитци, надмоћност наше артиљерије и хладнокрвност. Што се тиче губитака знамо, да је једна од дивизија у резерви, које су нападе Ласињи и Плесие де Роај, оставила 2000 лешева на терену, поред непознатог броја рањеника и поред 800 заробљеника у француским рукама. Дивизија је напала у пуковским колонама, то јест два пука су нападала уредом са трећим у резерви и дивизија је била потпуно уништена. Губитци других јединица, о којима имамо података, такође су страшни. Наша надмоћност у артиљерији држи непријатеља у непрестаном грозничавом стању, које се увећало услед рђавог времена.

ФЕЛТОН

КРС:

ЗАВЕРА ЗРИНСКО-ФРАНКОПАНСКА

»Навик он живи
ки згине поштено«.
Фр. Кр. Франкопан.

Тек по смрти овога, Хабзбурговци су овладали свима угарскохрватским земљама. У завереницама које су дали ступајући на престо, они су свечано обећавали, да ће царском војском бранити преостале земље краљевине, да ће повратити и краљевинама придружити од Турака заузете крајеве; очуване све привилегије дате племству »взлатном булом« Андрије II и чуваће неокрњена уставна права здружених краљевина.

Дакле још ни стотину година није било старо владање Хабзбурговаца, још су биле свежне успомене на

владавину народних владара Запаља, свежа мржња и ране задобијене у династичким борбама против тих истих Хабзбурговаца, кад је на престо угарскохрватских краљева сео Леополд I и већ првих година владања јасно испољио правца своје политике: централизацију и апсолутизам, изједначавање свих земаља под његовим жезлом и уништење моћи великаша и племства.

Као изборни цареви немачки са наследним правом у земљама аустријским (Горња и Доња Аустрија, Штајерска, Корушка, Кра-

ска итд.), Хабзбурговци су тежили, да пониште у својим многобројним земљама сваки траг засебног државног живота где га је било, и да ову велику унију средњеевропских држава претворе у једну и јединствену државу са наследним правом владања за своју династију. У тако уређеној држави, сва би власт била у рукама царским по угледу на Луја XIV а према принципима онога времена, кад је још свака власт била од Бога.

(Како се види пројекат грандиозан, и ко зна како би данас свет изгледао, да су на престоима тих држава седели генијални политичари или војсковође уместо Хабзбурговаца!)

Такав је политички програм наследно Леополд од својих претходника, и он је са пуно тврдоглавости и

упорном вољом одмах почео да га приводи у дело. Но и ако је у том правцу имао и знатних успеха, ни он, као ни његов доцнији последник Јосиф II за време просвећеног апсолутизма, нису имали дефинитивног успеха. Како су засебни државни живот и стара уставна права краљевина Угарске и Хрватске, подржавана од свеомнога племства, носиоца државне идеје, били главна препрека на том путу, то се Леополд одмах почео припремати за борбу против њих.

Од свога претходника Фердинанда III наследио је мир са Турцима под врло тешким условима (морао је чак и данак да плаћа, што је била нечувена срамота за немачкога цара), и прва му је брига била, да постојећи мир по сваку цену продужи, како би имао од-

решене руке у предстојећој борби. Племство пак са своје стране није престајало слати представке, у којима је подсећало цара и краља, да су Хабзбурговци изабрани за краљеве само зато, да би својом војском, угледом и родбинским везама са осталим кршћанским владарима, помогли, да се поврате од Турака отете земље а Турци протерају из Европе. Кад је већ долазило до остварених прећња и буна, Леополд није имао куд, него откаже мир и почне скупљати војску. Турци такође скупе велику војску и провале у земљу. На штајерској граници, код Св. Готарда, дочека их лепо опремљена кршћанска војска, сакупљена из целе Европе, и до ногу потуче (1664). У целом кршћанском свету примљена је вест о тој победи

са великим слављем, стари бојовни дух опет оживе и сви су мислили да је дошао час да се Турци отерају у Азију и ослободе кршћанске земље на Балкану тешкога ropства.

Но сад дође оно чему се у општем одушевљењу није нико надао: царска војска уместо да пође у потеру за разбијеним Турцима, да доврши њихов потпун слом, развије се, и пошто се Турци опет прикупише, рат овако славно почет, заврши се срамотним миром Вашварским (1666), у ком су Турци задржали све што су до тада освојили. И једна и друга страна обвезује се, да неће проваљивати преко постављених граница за време док буде трајао мир (30 година).

Овако закључен мир за-препастио је цео кршћански свет, а највише плем

